

בש"פ 4781/19 - עידן ברק נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 4781/19

לפני:

כבוד השופט ע' גרוסקופף

המבקש:

עידן ברק

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי
מרכז בלוד מיום 13.6.2019 בעמ"ת
027191-06-19 שניתנה על ידי כב' השופט עידו
דרויאן-גמליאל

תאריך הישיבה:

ט"ו בתמוז התשע"ט (18.07.19)

בשם המבקש:

עו"ד שי רודה

בשם המשיבה:

עו"ד מורן פולמן

החלטה

לפניי בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז בלוד (כב' השופט עידו דרויאן-גמליאל) מיום 13.6.2019 בעמ"ת 027191-06-19, במסגרתה הוחלט על מעצר המבקש עד לתום ההליכים בעניינו.

רקע והליכים

עמוד 1

1. נגד המבקש הוגש כתב אישום המייחס לו 8 אישומים שעיקרם עבירות מין בקטינים. על פי כתב האישום, במשך תקופה בת 5 שנים המבקש יצר קשרים עם ילדים ונערים בני 11 עד 15 באמצעות יישומונים (אפליקציות) ואתרי היכרויות ברשת, ועל דרך של שידול, מרמה ואף איום גרם להם לבצע בגופם מעשים מגונים ומעשי סדום. בכתב האישום מתוארים קשרים שהמבקש יצר עם שבעה קטינים, חלקם מחו"ל. בניצול פגיעותם ובשימוש ביתרונות בגרותו ובשיטות ותחבולות שונות שידל אותם המבקש לבצע מעשים לצורך סיפוק צרכיו המיניים. בין היתר ניהל המבקש שיחות וידאו עם הקטינים. בחלקן נראו הקטינים עירומים, בחלקן חשף המבקש את מערומיו לפניהם, בחלקן גרם לקטינים להציג לו את גופם במנחים שונים, בחלקן גרם להם לבצע בעצמם פעולות מיניות, ובחלקן גרם להם להחזיר לפי הטבעת שלהם חפצים שונים. בארבעה מקרים הקליט המבקש את תוכן השיחות ללא ידיעת הקטינים, ושמר את ההקלטות בכונן גיבוי חיצוני שהחזיק בביתו ותיקן שם. באחד מהמקרים השתמש בתוכן המוקלט, שבו נראה קטין כשהוא עירום ומבצע בעצמו מעשה סדום, כדי לאיים על הקטין לאחר שזה סירב להיפגש עימו לצורך קיום יחסי מין. המבקש שלח לקטין תמונות מתוכן זה ואיים שיפיץ אותן להוריו ולבית ספרו אלא אם כן "יתחיל לשקול מילים ולהתנהג יפה". באחד המקרים חצה המבקש את הגבול המקוון, ונפגש עם נער בן 15 ו-10 חודשים. בפגישה זו ביצע המבקש בנער מעשה סדום, והנער ביצע מעשה זהה במבקש. נוסף על כך, נמצאו על מחשבו של המבקש סרטונים פדופיליים וסרטוני תועבה המתעדים מעשי אונס קשים ואכזריים שנעשו בקטינים. הסרטונים כללו אלימות מינית שבוצעה בילדים החל מגיל שנתיים הן על ידי בגירים, הן בין קטינים לקטינים אחרים, הן בין קטינים לבעלי חיים.

2. כתב האישום מתאר איפוא כמה עבירות, ובהן מעשה סדום בהסכמה בקטין שמלאו לו ארבע עשרה שנים וטרם מלאו לו שש עשרה שנים, לפי סעיף 347(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (כל הסעיפים להלן – בחוק זה); גרם מעשה סדום בהסכמה בקטין שמלאו לו ארבע עשרה שנים וטרם מלאו לו שש עשרה שנים, לפי סעיפים 350 ו-347(א)(1); מעשה מגונה בפני אדם שטרם מלאו לו שש עשרה שנים, לפי סעיף 349(ב); גרם מעשה מגונה בנסיבות אינוס בקטין שטרם מלאו לו ארבע עשרה שנים, לפי סעיפים 350 ו-348(א) בצירוף סעיף 345(א)(3); שימוש בגופו של קטין לעשיית פרסום תועבה, לפי סעיף 214(ב1); פרסום תועבה ובו דמותו של קטין, לפי סעיף 214(ב); החזקת חומר תועבה ובו דמותו של קטין, לפי סעיף 214(ב3); איומים, לפי סעיף 192; ועוד.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום ביקשה המשיבה לעצור את המבקש עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. זאת, בשל מסוכנותו הנלמדת מאופי העבירות המיוחסות לו ומשום חשש לשיבוש הליכי משפט. בדיון שהתקיים ביום 16.5.2019 בבית משפט השלום בפתח תקווה (כב' השופט ארז מלמד), הסכים בא כוח המבקש לקיום ראיות לכאורה ולקיום עילת מעצר, והתבקש תסקיר מעצר בעניין המבקש.

תסקיר שירות המבחן

4. מהאמור בתסקיר המבחן עולה שהמבקש מרוכז בצרכיו ובסיפוק דחפיו המיניים, אך נעדר בקרה משמעותית על התנהלותו ועל השלכותיה. לפי שירות המבחן לא ניתן לשלול כי למבקש דחפים מיניים מוגברים לצד קושי בשליטה בהם, וכי הוא מתנהל תוך עיסוק מוגבר במין לצד היבטים אובססיביים והתמכרותיים. למרות שהמבקש ביטא נכונות ראשונית להשתלב בטיפול, ואף שהמעצר חידד למבקש את חומרת העבירות המיוחסות לו, הוא שלל צורך להשתלב במסגרת טיפולית אינטנסיבית לעברייני מין, והוא בעל הבנה מצומצמת למניעי התנהגותו ולבעייתיות בה. הוא אינו ער למשמעות הקשרים שיצר עם קטינים, ועיקר הקושי שמצא בהתנהלותו הוא האיסור הפורמלי בחוק על ביצוע המעשים המיוחסים לו, ולא המעשים עצמם. על כן העריך שירות המבחן כי ישנה רמת סיכון משמעותית שהמבקש יבצע עבירות מין נוספות כלפי קטינים, וכי מענה לרמת סיכון זו ימצא בטיפול אינטנסיבי ייעודי לעברייני מין (כאשר מבחינת

תודעת המבקש למעשיו טרם בשלה העת להתחיל טיפול מעין זה).

לצד דברים אלו ציין תסקיר שירות המבחן לחיוב כי המבקש מבין את ההליך שהוא נתון בו ואת הסיבות שהובילו לפתיחתו, וכי למעצר ולחשיפת התנהלותו בציבור השפעה מרתיעה שמפחיתה את הסיכון ממנו לטווח הקצר. שירות המבחן תיאר באריכות את הוריו של המבקש, אשר הוצעו לפיקוח אם תתאפשר חלופת מעצר, והעריך כי הם עומדים בכל הנדרש למילוי משימה זו ביעילות. שירות המבחן המליץ לשחרר את המבקש לבית הוריו, המפקחים המוצעים, בתנאי מעצר בית מלא בפיקוח אנושי.

הליכים קודמים

5. בדיון ביום 11.6.2019 עמד בית משפט השלום על הפרטים ששירות המבחן ציין לזכות המבקש, וקיבל את ההמלצה לשחררו לחלופת מעצר בבית הוריו, שישמשו מפקחים. לכך נלוו תנאים מגבילים, בהם העדר מגע של המבקש עם מכשיר טלפון, אינטרנט ומחשב מכל סוג, ותשלומי ערובה של המפקחים ושל המבקש.

6. המשיבה עררה לבית המשפט קמא על החלטה זו. בית המשפט קמא סבר כי נוכח גוף תסקיר שירות המבחן לא ניתן לקבל את המלצתו המעשית. בית המשפט קמא ציין כי למרות גילו של המבקש והשכלתו עולה מהתסקיר כי הוא "עדיין אינו מבין לאמיתו של דבר את אשמתי הנטענת", כי "נקודה חשובה ביותר היא שלילת הצורך או הרצון של [המבקש] להשתלב במסגרת טיפולית בעברייני מין", וכי "לא ברור, כיצד יכול שירות המבחן להמליץ על כל חלופה, כאשר מדובר על חשש להתמכרות". בית המשפט קמא שאל לקראת סוף החלטתו: "האם ניתן לקחת ביודעין סיכון לשלומם של קטינים, ציבור פגיע של ילדים ונערים?". במענה לשאלה זו קיבל בית המשפט קמא את ערר המדינה, והורה על מעצר המבקש עד לתום ההליכים בעניינו.

על כך בקשת רשות הערר שלפניי.

טענות המבקש

7. בבקשת רשות הערר המבקש עמד על מספר שגיאות שנפלו, לשיטתו, בקביעות שירות המבחן ובהחלטת בית המשפט קמא. הוא טען כי אין לצפות שנאשם יוותר לחלוטין על טענות הגנה שיש בפיו, ועל כן שגה שירות המבחן בהסתמכו על כך שהמבקש הכחיש ביצוע עבירות ושלל צורך בקבלת טיפול תרופתי לעברייני מין – ובקביעתו שקיימת רמת סיכון משמעותית להישנות עבירות. כן נטען ששגה בית המשפט קמא בכך שלא בחן אפשרות למעצר באיזוק אלקטרוני (בשילוב תנאים נוספים), ובחפשו איון מסוכנות מוחלט. בנוסף, המבקש הדגיש את הקשיים שחווה במעצר, אשר כללו התנכלות מצד עצורים אחרים, וזאת בסתירה לרקע הנורמטיבי ממנו בא: הוא רופא משפחה; הוא היה קצין ביחידת מודיעין מסווגת; הוא נעדר עבר פלילי. על יסוד האמור טען המבקש כי שחרורו למעצר בית מלא בפיקוח המפקחים המוצעים יש בו כדי לספק מענה הולם למסוכנותו הנטענת.

דיון והכרעה

8. על בקשת רשות הערר שלפניי להתברר בשני שלבים. השלב הראשון עניינו אם מקרה זה מצדיק מתן רשות ערר ב"גלגול שלישי". תשובה חיובית תעביר אותנו לדיון לגופו של עניין בשלב השני, ובו נשאל אם ההחלטה ראויה, קרי לא ניתן להשיג את מטרת המעצר באמצעי פוגעני פחות. אקדים את המאוחר ואומר כבר עתה כי ספק אם המקרה שלפניי הוא מסוג המקרים החריגים שבהם יש ליתן רשות ערר, ואולם מכל מקום מצאתי כי גם אם יש מקום להעניק רשות ערר, דינה להידחות לגופה. להלן יפורטו נימוקיי להחלטה זו, בקצרה לעניין השלב הראשון, וביתר פירוט לעניין השלב השני.

9. נפתח איפוא בשלב הראשון. על דרך הכלל, רשות ערר ב"גלגול שלישי" בעניין מעצרים שמורה למקרים חריגים בלבד שבהם מתעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינים הפרטני של הצדדים, או בנסיבות פרטניות מיוחדות וחריגות, בין היתר עיוות דין העלול לפגוע בזכויות הנאשם או באינטרס הציבורי (בש"פ 1361/13 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 16 (22.2.2013); בש"פ 6410/17 סקרהנ' מדינת ישראל, פסקה 10 (30.8.2017)). ספק בעיני אם בקשה זו, למרות נסיבותיה הבלתי שגרתיות, עומדת במבחן מחמיר זה. המדובר בהחלטה שעניינה שאלת מסוכנות המבקש, והאפשרות לאיין אותה במסגרת מעצר בית. עם זאת, בשים לב לתוצאה אליה הגעתי, לא מצאתי טעם להרחיב בעניין, ואניח לטובת המבקש כי באפשרותו לגבור על המשוכה הדיונית.

10. נפנה לפיכך לשלב השני, הערר לגופו. בענייננו אין חולק על קיום ראיות לכאורה ועילת מעצר של מסוכנות, והסוגיה העומדת להכרעה היא אם ניתן "להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור רבועות נאישחרור, שפגיעתם בחירותו של הנאשם, פחותה" (סעיף 21(ב)(1) לחוק סדרה הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996).

11. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערר ובנספחיה, מקובלת עלי עמדת בית המשפט קמא כי בשלב הנוכחי לא ניתן להסתפק במעצר בית, וזאת נוכח מסוכנותו המובהקת של המבקש, והקושי לאיין אותה בשלב הנוכחי בשים לב לעמדתו ביחס למעשים המיוחסים לו, ולאי הבהירות הקיימת ביחס ליכולתו לשלוט על דחפיו המיניים.

12. מכלול הנסיבות האופפות את העבירות המיוחסות למבקש וכן מסקנות שירות המבחן מלמדות על רמת מסוכנות גבוהה. אשר למסוכנות המבקש, נדמה כי חומרת מעשיו כמו מדברת בעד עצמה. על פי כתב האישום המבקש ביצע עבירות מין בקטינים, הפך אותם לכלי לסיפוק צרכיו ופגע בכבודם. המבקש, רופא במקצועו וקצין צבא בעברו, ניצל את יתרונות בינתו כדי לתמרן קטינים לבצע בגופם מעשים למען סיפוקו המיני, ואף באיומים לא בחל כאשר אחד הקטינים חדל להיענות לדרישותיו. סרטוני הפדופיליה שנמצאו במחשבו של המבקש מוסיפים על כך, שכן אכזריותם מלמדת כי למען סיפוקו המיני לא נרתע המבקש מצריכת סבלו של האחר.

13. לחומרת המעשים עצמם נלווים גורמים המעצימים את מסוכנות המבקש בעת זו, ומקשים על האפשרות לאיין אותה.

ראשית, מרבית העבירות המיוחסות למבקש נעברו באופן מקוון. כל הנדרש לביצוען הוא חיבור לאינטרנט וטלפון נייד, סוגיה המקשה לנטרל מסוכנות במעצר בית. הרשת נגישה כיום כמעט מכל מקום. המבקש יוכל להתחבר אליה בקלות ולהפוך אותה לפלטפורמה לביצוע עבירות או ליצירת קשר עם המתלוננים בתיק אם רק יפול לידי המכשור הנכון. הדבר מבקיע סדקים של ממש בהיתכנות חלופת מעצר בנסיבות העניין (לעניין מסוכנות עבירות רשת והקושי בנטרול מסוכנותן ראו בש"פ 2065/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (22.3.2013); בש"פ 9312/17 פלוני

נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (7.12.2017)). ודוקו, אין משמעות הדבר כי כל אימת שנדרש למעצר בשל עבירות רשת חלופה לא תסכון (השוו למשל לבש"פ 2847/19 שסטובנ' מדינת ישראל (2.5.2019)). אך הואיל ועבירות מסוג זה עלולות להתרחש גם בעת חלופת מעצר, יש ליתן משקל יתר לאופי העבירות ולהשפעתן.

שנית, שירות המבחן העריך שמהמבקש נשקפת מסוכנות להישנותן של עבירות מין בקטינים, ושמענה לסיכון זה יימצא לאחר טיפול אינטנסיבי ייעודי לעברייני מין. אולם בשלב הנוכחי טרם בשלה העת לפתוח בטיפול מעין זה, בשל הבנתו החלקית של המבקש את הפגם במעשיו ואת חומרתם. לדעתי, כדעתו של בית המשפט קמא, האמור בגוף התסקיר מקשה על ההמלצה המעשית, ועל כן לא ניתן להיענות לה כעת. כידוע, אין בית המשפט מחויב להמלצת תסקיר שירות המבחן, בייחוד אם יש פער בין גופו להמלצה בו (ראו בש"פ 7873/12 פלונינ' מדינת ישראל, פסקה 16 (20.11.2012); בש"פ 8296/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (10.12.2013)).

שלישית, אופי קורבנות העבירה בענייננו מחייב אף הוא כי לא נקל ראש במסוכנות הנשקפת מהמבקש. על פי המיוחס לו, הפעיל המבקש לחצים, שידול ואיומים על קטינים. קטינים, רגישותם ופגיעותם גבוהות, ויכולתם לעמוד מול המבקש היא נמוכה משל בגיר.

14. המבקש השליך את עיקר יהבו על הטענה כי השילוב שבין תנאי המאסר לתובנות שפיתח בעת מעצרו מאפשר לתת בו אמון שלא יפר את תנאי השחרור למעצר בית. הוא טען שהמעצר "הבהיר" לו שמעשיו אסורים בחוק, ושתנאי המעצר גרמו לו להלם והוא יעשה הכול כדי להימנע ממנו. פיקוח אלקטרוני הדוק עליו ועל גישתו למכשירים שיחברו אותו למרשתת יגביר את היכולת לזהות עבירות חדשות שלו, ולכן הוא יימנע מהן. ערבות כספית ניתנת לחילוט, ולכן יהיה גם תמריץ כספי לו ולהוריו למנוע עבירות נוספות. האם די בכל אלה?

15. לאחר ששקלתי את מכלול החומר שהונח לפניי, ושמעתי את באי כוח הצדדים ואף את המבקש עצמו לעניין זה, הגעתי למסקנה, לא בלי לבטים, כי בעת זו לא ניתן להסתפק בשילוב האמור. אכן, על פני הדברים, לא הונחה לפניי סיבה לחשוש שמא המבקש יבחר בכוונת מכוון לסכן את תנאי מעצר הבית שקבע לו בית המשפט השלום; אין טעם שבהיגיון לחשוב כי המבקש יבחר במזיד למעול באמון בית המשפט, לפגוע בהוריו, להביא לאובדן עירבונות שהופקדו, ולגרור במו ידיו למעצרו מאחורי סורג ובריה עד תום משפטו. עם זאת, תסקיר שירות המבחן מלמד על דפוסי התנהגות שאינם בהכרח מחושבים ומכוונים. שירות המבחן עמד על כך שהמבקש מתרכז בצרכיו ובמילוי דחפיו המיניים, שייתכן שהוא בעל צרכים מוגברים שהוא מתקשה לשלוט בהם, ושעיסוקו זה הוא בעל היבטים אובססיביים והתמכרותיים. אכן, תסקיר שירות המבחן ציין ש"לא ניתן לשלול" היבטים אלו, להבדיל מקביעה חד-משמעית בדבר קיומם. אך בנסיבות המקרה, בשים לב לחומרת האישומים ולפגיעות הקורבנות, לא מצאתי להניח לטובת המבקש הנחות מקלות בשלב זה של ההליך.

16. לאור כל האמור לעיל, מצאתי כי אין מקום להתערב בהחלטת בית המשפט קמא לפיה לא ניתן במצב הדברים הנוכחי לאיין את מסוכנות המבקש באמצעות חלופת מעצר בשלב זה. מטבע הדברים, ככל שיתארכו ההליכים בעניינו של המבקש יחולו שינויים המשליכים על הערכת מסוכנותו, יהיה מקום לקבל תסקיר משלים כדי לבחון את אפשרות שחרורו לחלופת מעצר נוכח ההתפתחויות הללו.

17. סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ב בתמוז התשע"ט (25.7.2019).

ש ו פ ט
